

**LIITE 1****Päivitetty ehdotus suojelun kohdentamiseksi ja suojelumääräyksiksi****EHDOTUS SUOJELUN KOHDENTAMISEKSI**

Suojelun kohdentamista auttavat lukuisat julkaisut ja päärakennuksen osalta rakennushistoriaselvitys. Muiden rakennusten historiaa tallentuu korjausten yhteydessä ja tallentumiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jos kunnostustoissa tulee esiin lisää vanhimpien rakennusvaiheiden fragmentteja. Löydöt on syytä koostaa restaurointiraportteihin.

Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Museovirasto ovat katselmoineet alueen kulttuuriympäristöä ja rakennusperintöä säilyneisyyden arvioimiseksi ja suojelun kohdentamiseksi 9.9.2020 (muistio VARELY 21.10.2020). Museovirasto on lisäksi arvioinut kohdetta paikan päällä ja ohjannut asetuksella suojellun kohteen korjaus- ja muutostöitä. Saaren kartanon suojelua on tarve tarkentaa ja laajentaa aiemmasta 31.8.1994 tehdystä suojelupäätöksestä siten, että suojelun aluerajauksena on luonteva topografinen ja toiminnallinen kokonaisuus – osin kiinteistön maa-alue, osin vanha saaren ranta.

Muidenkin kuin asetussuojeltujen rakennusten säilyminen on turvattava, koska ne ovat olennainen osa monimuotoista rakennuskokonaisuutta erilaisine talous- ja asuinrakennuksineen. Osa rakennuksista on muutettu ja kunnostettu ainakin kertaalleen, mutta alueen rakennuksissa on säilynyt myös sisätiloja rakennusaikaisessa asussaan. Säilyneet alkuperäiset piirteet ovat olleet ja ovat edelleen lähtökohta suojelutavoitteille.

Asetussuojelupäätöksen rajaamaa aluetta on laajennettu. Suojellun alueen raja-  
aus on esitetty liitekartalla.

Suojelu kohdentuu alla mainittujen rakennusten osalta niiden ulkoarkkitehtuuriin, rakennusrunkoon ja osassa rakennuksista sisätiloihin yksityiskohtineen. Suojelu kohdentuu rakennusten osalta sekä vanhoihin että myöhemmissä korjaus- ja muutostöissä vanhan mallin mukaisesti toteutettuihin rakennusosiin, materiaaleihin ja yksityiskohtiin. Lisäksi suojelu kohdentuu rakennettuun viherympäristöön.

Käsitteitä *ulkoarkkitehtuuri*, *rakennusrunko*, *sisätila*, *rakennelma* ja *rakennettu viherympäristö* käytetään tässä esityksessä seuraavissa merkityksissä:

*Ulkoarkkitehtuuri* käsittää julkisivujen, vesikaton, kuistien, terassien ja ulkoportaiden rakenteet, materiaalit ja yksityiskohdat. Ikkunat ja ovet heloituksineen kuuluvat ulkoarkkitehtuuriin kokonaisuudessaan, myös sisäpuolisine osineen.

*Rakennusrunko* käsittää kantavan rungon, johon lukeutuvat perustukset, ulkoseinät, kantavat väliseinät sekä ala-, väli- ja yläpohjat.

Päärakennuksen ja muiden rakennusten *Sisätila* on tilajaosta *rakennuksen huonejaosta* sekä kiinteän sisustuksen osista (portaat *kaiteineen*, *väliovet heloituksineen*, listoitukset, sisäkatot, *lauta-/tiili-/luonnonkivilattiat*, tulisijat, kiinteät varasto- ja muut rakenteet) koostuva kokonaisuus.

*Rakennelmilla* tarkoitetaan puutarhaan, puistoon ja rakennuksiin liittyviä pengerryksiä, kulkuteitä ja terasseja.

*Rakennetulla viherympäristöllä* tarkoitetaan rakentamalla, muokkaamalla ja hoitamalla syntynyttä ja säilynyttä puisto- ja puutarhaympäristöä.

*Rakennetulla viherympäristöllä* tarkoitetaan rakentamalla, muokkaamalla ja hoitamalla syntynyttä ja säilynyttä puisto- ja puutarhaympäristöä kulkuteineen.

VARSINAIS-SUOMEN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 022 500  
www.ely-keskus.fi  
Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo  
PL 236, 20101 Turku  
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

## **Suojelun tarve kohdistuu tilan rakennusperintöön ja ympäristöön seuraavasti:**

~~Vanhan asetussuojelun rajaama alue laajennettuna luoteeseen, eli Saarenrantatien ja Saarentien rajaamalla alueella rakennukset, joista esitetään suojeltavaksi ulkoarkkitehtuuri, rakennusrunko ja osassa rakennuksia sisätilat yksityiskohtineen. Myös myöhemmissä korjaus- ja muutostöissä vanhan mallin mukaisesti toteutetut rakennusosat, materiaalit ja yksityiskohdat tulee säilyttää.~~

Rakennukset suojellaan seuraavilta osin:

### Päärakennus

- ~~ulkoasu~~ ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko
- huonejako
- ~~keskeiset sisätilat~~
- ~~säilynyt kiinteä sisustus ensimmäisessä kerroksessa; föрмаakin uuni, kattopinnat, sisäövet, listoit~~
- sisätilojen kiinteä sisustus:
  - vanhat lauta- ja paneelikatot (1.-2. krs)
  - pääsisäänkäynnin kuistin ns. telttamaalatut katto- ja seinäpinnat (1. krs)
  - lounaispäädyn kuistin 1950-luvun pintamateriaalit (1. krs)
  - 1950-luvun laualattiat (2. krs)
  - portaat kaiteineen
  - vanhat peili- ja laakaövet heloituksineen ja listoituksineen (1.-2. krs)
  - väliseiniin upotetut piilokaapit (1. krs)
  - föрмаakin uuni (1. krs)
  - 1950-luvun tai sitä vanhemmat keittiön kiintokalusteet (1. krs)
- kellarin ~~övet~~ övi ja muut kellarin sisustukseen liittyvät vanhemmat rakenteet

### Itäinen piharakennus Keittiösiipi

- ~~ulkoasu~~ ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko
- säilyneet sisätilojen ominaispiirteet, kuten huonejako ja palkkikatto
- sisätilojen kiinteä sisustus: palkkikatto

### Läntinen piharakennus Lakeijasiipi

- ~~ulkoasu~~ ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko
- säilyneet sisätilojen ominaispiirteet, kuten huonejako ja palkkikatto
- sisätilojen kiinteä sisustus:
  - palkki- ja paneelikatot
  - 1950-luvun väliovet (1. krs) ja kaksi peiliovea (ullakko)

### Käymälä

- ~~ulkoasu~~ ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko
- sisätilat ja -pinnat kokonaisuudessaan

### Vilja-aitta

- ~~ulkoasu~~ ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko
- kiviportaat
- sisätilojen kiinteä sisustus:
  - tiili- ja lankkulattiat
  - viljalaarit ja muu säilynyt kiinteä sisustus
- vellikello

### Vanha-aitta

VARSINAIS-SUOMEN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 022 500  
www.ely-keskus.fi  
Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo  
PL 236, 20101 Turku  
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

- ~~ulkoasu~~ ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko
- ~~sisätilat~~ sisätilojen kiinteä sisustus: tiililattia

#### Puutarhakellari

- ~~ulkoasu~~ ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko
- ~~sisätilat tiilimuurauksineen~~ sisätilojen kiinteä sisustus: luonnonkivilattia

#### Pesutupa

- ~~ulkoasu~~ ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko
- huonejako
- sisätilojen kiinteä sisustus:
  - pesulahuoneen vanhat seinäpaneloinnit ja väliovien vanhat listoitukset
  - säilyneet kiinteät allas-, pata- ja uunirakenteet
  - vesipumppu

#### Piha-aitta

- ~~ulkoasu~~ ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko

#### Sauna

- ~~ulkoasu~~ ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko

#### Renkitupa

- ~~ulkoasu~~ ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko
- sisätilojen kiinteä sisustus:
  - 1950-luvun maalatut ja lakatut paneelikatot
  - vanhat väliovet listoituksineen
  - säilyneet 4 tulisijaa (kaksi leivinuunia, valurautainen puuhella ja peltikuorinen pystyuuni)

#### Puutarhavaja

- ~~ulkoasu~~ ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko

#### Riihi

- ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko

#### Jaakopinlato

- ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko

#### Ajokalu- ja halkovarasto ~~Kärnyvaja~~

- ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko

#### Kalustovaja ~~Konehalli~~

- ulkoarkkitehtuuri
- rakennusrunko

#### Kuivurirakennus

- ulkoarkkitehtuuri

## - rakennusrunko

### Laboratoriorakennus Navetta

#### - ulkoarkkitehtuuri

#### - rakennusrunko

~~Saarenrantatien eteläpuolelle ja Saarentien itäpuolelle jäävää aluetta ja siellä olevia rakennuksia; riihi-, Jaakopin lato, ajokalu- ja halkovarasto, kalustovaja, kuivurirakennus, laboratoriorakennus (entinen navetta); tulee hoitaa, ylläpitää ja käyttää siten, että kokonaisuus säilyttää kulttuurihistoriallisen arvonsa.~~

Suojelu kohdistuu rakennusten ulkoasuun ja rakennusrunkoon. Alkuperäiset ja myöhemmissä korjaus- ja muutostöissä vanhan mallin mukaisesti toteutetut rakennusosat, materiaalit ja yksityiskohdat tulee säilyttää.

~~Suojelun estämättä pienimuotoinen, alueen mittakaavaa ja rakeisuutta hyödyntävä uudisrakentaminen on alueella mahdollista, kuten Jan Erik Anderssonin suunnittelema Himogrillaajan karusellikatos vuodelta 2013.~~

~~Puutarhassa, pihapiirissä ja maisemapuistossa on suojeltu sommittelu, rakenteet ja vanha kasvisto. Puutarhassa ja muilla alueilla on ylläpidettävä niiden vanhaa kasvillisuutta. Ympäristöön liittyvän tiedon luonne tulee säilyttää. Luonnonympäristöä ja muinaismuistoalueita tulee hoitaa velvoittavan lainsäädännön mukaan. Puistopuutarhaan on mahdollista sijoittaa taideteoksia. Taiteilijaresidenssin taide- ja ympäristöteokset jäävät suojelun ulkopuolelle. Ne voivat olla vaihtuvia tai teosten luonne ei ole pysyvä.~~

Rakennusten, puutarhan ja ympäröivien alueiden hoito- ja käyttöohjeet on pidettävä ajantasaisina.

## EHDOTUS SUOJELUMÄÄRÄYKSIKSI

1. Rakennuksia ympäristöineen on hoidettava ja käytettävä siten, ettei niiden kulttuurihistoriallinen arvo heikenny. Korjaus- ja muutostöiden tulee perustua kohteen historian, alkuperäistoteutuksen, muutosvaiheiden ja säilyneisyyden hyvään tuntemukseen.
2. Rakennusten lähiympäristö, ulkoasu **ulkoarkkitehtuuri**, rakennusrunko, keskeiset sisätilat ja kiinteä sisustus on säilytettävä "suojelun kohdentumisessa" määritellyn mukaisesti.
3. **Suojeltuja rakennuksia ei saa purkaa.** Rakennusten korjaamisen lähtökohtana on suojeltujen rakenteiden, rakennusosien, yksityiskohtien, materiaalien ja pintojen säilyminen. **Rakennusten korjaamisen yhteydessä suojellut rakenteet, rakenneosat, yksityiskohdat, materiaalit ja pinnat on säilytettävä.** Niiden ylläpidossa suositetaan ensisijaisesti konservoivia menetelmiä. Korjauskelvottomat osat ja rakenteet voidaan uusina alkuperäistä tai **vanhempaa vanhaa** toteutusta vastaten tai rakennukseen muuten **ominaispiirteisiin** soveltuvilla tavoilla.
4. **Piha-alueita, maisema- ja luonnonpuistoa sekä puutarhaa Liitekartalle rajattua aluetta** tulee hoitaa ja käyttää niin, että niiden alkuperäinen sommitelma ja idea **alueen luonne ja puutarhan historiallinen sommitelma säilyvät säilyy.** Elinkaarensa päässä olevaa kasvillisuutta voidaan uusina.
5. Rakennus- ja talotekniset sekä käytön edellyttämät muut välttämättömät muutokset on sovitettava rakennusten arkkitehtuuriin, **materiaaleihin** ja muihin ominaispiirteisiin.
6. Korjaus- ja muutostöissä on kuultava Museovirastoa, joka myös antaa ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta.

## 7. Luovuttaessaan suojeltavaksi määrätyn rakennuksen tai kysymyksessä olevan kiinteistön kokonaan

tai osittain, luovuttajan on luovutuskirjaan otettavalla maininnalla tai muutoin todistettavasti ilmoitettava saajalle tästä päätöksestä.

8. Jos suojeltavaksi määrätty rakennus on vahingoittunut tai tuhoutunut, rakennuksen omistajan on ilmoitettava siitä viipymättä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Lisäksi on noudatettava mitä rakennusperinnön suojelemisesta annetussa laissa (498/2010) on vielä säädetty.